

„Dziedziniec pogan” przestrzenią spotkania i dialogu wierzących z niewierzącymi

«"Courtyard of the Gentiles" as space of meeting and dialogue»

by Paweł Mąkosa

Source:

Homiletic Review (Przegląd Homiletyczny), issue: 16 / 2012, pages: 81-88, on www.ceeol.com.

The following ad supports maintaining our C.E.E.O.L. service

eBooks on Central, East and Southeast Europe

**W cieniu Kościoła,
czyli demokracja po polsku**
In the Shadow of the Church
or Polish Democracy

By **Barbara Stanosz**

Instytut Wydawniczy "Książka i Prasa"
(in Polish)

This is a collection of articles written by Polish philosopher, logician and publicist Barbara Stanosz commenting on the relations between church and state in Poland in the context of the transition between 1989 and 2004.

more on:

www.dibido.eu

Ks. Paweł MAKOŚA*

„DZIEDZINIEC POGAN” PRZESTRZENIĄ SPOTKANIA I DIALOGU WIERZĄCYCH Z NIEWIERZĄCYMI

Wśród inicjatyw podejmowanych w ramach posługi słowa Bożego przez współczesny Kościół dominują różne formy ewangelizacji, katechezy i homilii. Od czasów Jana Pawła II mówi się także o nowej ewangelizacji, która jest najczęściej rozumiana jako reewangelizacja tych, którzy utracili wiarę i odeszli od Kościoła. W ostatnich latach Kościół zwraca także uwagę na ludzi niewierzących, nawet takich, którzy nie chcą być ewangelizowani. Szczególnie do nich adresowana jest propozycja spotkania i dialogu określona jako „dziedziniec pogan”. Niniejsza publikacja stawia sobie za cel przybliżenie genezy i istoty tej rzeczywistości.

Papieska propozycja

Ojciec Święty Benedykt XVI w przemówieniu do Kurii Rzymskiej wygłoszonym 21 grudnia 2009 roku powiedział: „Kościół powinien także dziś otworzyć jakiś rodzaj „dziedzińca pogan”, gdzie ludzie mogliby w jakiś sposób «uczepić» się Boga, nie znając Go i zanim odnajdą dostęp do Jego tajemnicy, której służy życie wewnętrzne Kościoła. Do dialogu z innymi religiami powinno się dziś dołączyć szczególnie dialog z tymi, dla których religia jest czymś obcym, którzy nie znają Boga, a którzy mimo wszystko nie chcieliby zostać po prostu bez Boga, lecz pragnęliby się do Niego przybliżyć, choćby jako do Nieznanego”¹.

Na tak sformułowany apel Benedykta XVI odpowiedziała Papieska Rada do spraw Kultury ze swoim przewodniczącym kard. Gianfranco Ravasim. Utworzona została nawet specjalna struktura w tej papieskiej radzie nazwana właśnie „dziedzińcem pogan”². Kwestię tę podjęto również w dokumencie *Lineamenta* przygotowującym synod biskupów na temat nowej ewangelizacji dla przekazu wiary chrześcijańskiej³.

Istota „dziedzińca pogan”

Sam termin „dziedziniec pogan” nawiązuje do świątyni jerozolimskiej. Istniała w niej specjalna przestrzeń przeznaczona dla ludzi, którzy nie byli Żydami i z tego

* **Paweł Makośa**, ks. dr hab.; kapłan diecezji radomskiej; kierownik Katedry Katechetyki Psychologiczno-Pedagogicznej KUL, konsultant Komisji Wychowania Katolickiego KEP ds. oceny programów nauczania religii i podręczników katechetycznych. Autor wielu publikacji katechetycznych.

¹ Benedykt XVI: *Przemówienie do Kurii Rzymskiej* (21 grudnia 2009). AAS 102 (2010), 40. Ten sam obraz «dziedzińca pogan» papież podjął również w *Orędziu na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2010* (24 stycznia 2010): AAS 102 (2010) 117.

² Na jej potrzeby została stworzona również strona internetowa www.cortiledegentili.com, na której zamieszczane są informacje i inicjatywy „dziedzińca pogan”.

³ N. Eterović. Synod biskupów. XIII zwyczajne zgromadzenie ogólne: *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej. Lineamenta*. Watykan 2011, nr 5.

względu nie mieli prawa dostępu do wnętrza świątyni. Jednocześnie jednak posiadali oni pragnienie poznania czy nawet przybliżenia się do Boga jedynego, któremu Żydzi oddawali cześć. Dla nich zarezerwowany był właśnie „dziedziniec pogan”. Był on szeroki na 300 i długi na 475 metrów, otoczony licznymi portykami i krążgankami chroniącymi przez deszczem i słońcem. Przed obchodami żydowskich świąt na dziedzińcu pogan urządzano targowisko i z tego właśnie miejsca Chrystus wypędził kupców i bankierów (J 2,13-16)⁴.

Z powyższych względów termin „dziedziniec pogan” posiadał raczej negatywne konotacje, a poganie uważani byli za gorszą kategorię ludzi. Pomimo wyraźnego, współczesnego przewartościowania znaczenia tego pojęcia czasami podnoszone są głosy, że określenie „dziedziniec pogan” nie jest zbyt właściwe, gdyż posiada wydzźwięk pejoratywny i tym samym niesie za sobą negatywny ładunek emocjonalny. Obawy budzi także możliwość kojarzenia tego określenia ze swoistą reanimacją kultów neo-pogańskich. W takim kontekście „dziedziniec pogan” nie byłby platformą spotkania i dialogu z poganami, lecz raczej z ateistami lub agnastykami. Z powyższych względów padają propozycje, aby tę rzeczywistość określać jako „Dziedziniec Nieznanego Boga”⁵. Dyskusja na ten temat nie dotyczy jednak samej istoty tej rzeczywistości.

Podejmując próbę określenia istoty „dziedzińca pogan”, należy przede wszystkim odpowiedzieć na pytanie o jego cel. Wydaje się, że najbardziej podstawowym celem przyświecającym Ojcu Świętemu i Papieskiej Radzie do spraw Kultury jest spotkanie ludzi wierzących z niewierzącymi, a następnie dialog dotyczący wspólnych problemów ludzkości. Ma to z kolei prowadzić do przełamania sztucznej dychotomii pomiędzy światem wierzących i niewierzących oraz prowadzić do wspólnego budowania świata wolności, równości i braterstwa. T. Halík twierdzi nawet, że jest to dzisiaj konieczna działalność Kościoła, przeciwdziałająca tworzeniu się zarówno getta chrześcijańskiego, jak również pogańskiego czy ateistycznego⁶. Dialog z ateistami i agnastykami może i powinien służyć wzajemnemu poznaniu i otwieraniu się na siebie. Następnym krokiem powinno zaś być wspólne rozwiązywanie problemów ludzkości, które nie są odrębnymi problemami wierzących i niewierzących, lecz problemami wspólnymi dla wszystkich ludzi z osobna i całej ludzkości.

Zdaniem T. Halíka „dziedziniec pogan” powinien być także przestrzenią swoistej modlitwy ludzi, „którzy znają Boga, by tak rzec, jedynie z daleka; którzy nie zadowolają się swoimi bożkami, rytuałami i mitami; którzy tęsknią za kimś Czystym i Wielkim, mimo że Bóg pozostaje dla nich «nieznanym Bogiem» (zob. Dz 17,23)”⁷.

Należy jednak wyraźnie podkreślić, że „dziedziniec pogan” z założenia nie ma na celu ewangelizacji. Nie stanowi zatem bezpośredniego głoszenia Chrystusa i nie

⁴ A. Wydrzyńska: *Świątynia Jerozolimska w czasach Jezusa*. [online] [dostęp: 06.06.2012]. Dostępny w Internecie: www.archidiecezja.lodz.pl/da5/czywiesz/swiatyn.html.

⁵ J. Poznański: „Dialog z ateistami? – O „Dziedzińcu Pogan””. [online] [dostęp: 06.06.2012]. Dostępny w Internecie: www.deon.pl/religia/wiara-i-spolescenstwo/art,290,dialog-z-ateistami-o-dziedzincu-pogan.html.

⁶ T. Halík: *Chrześcijaństwo na dziedzińcu pogan*. „Znak” (2010), nr 11, s. 91.

⁷ Tenże: *Teatr dla aniołów. Życie jako religijny eksperyment*. Kraków 2011, s. 138-139; por. P. Artemiuk: *Tomáša Halíka myśli o Kościele*. „Studia teologiczne. Białystok – Drohiczyń – Łomża” 29 (2011), s. 26.

wzywa do nawrócenia. Ma to być miejsce dialogu z tymi, którzy „nie chcą być przedmiotem misji ani wyrzec się swojej wolności, myśli i woli, ale dla których kwestia Boga wciąż istnieje”⁸ i są otwarci na rozmowę z wierzącymi.

„Dziedziniec pogan” adresowany jest zatem do ateistów, ale takich, którzy są otwarci na dialog. Jednocześnie jednak po stronie Kościoła istnieje nadzieja, że ludzie ci „prędzej czy później pójdą dalej, jeśli oczywiście sami będą chcieli znaleźć «dostęp do tajemnicy, której służy wewnętrzne życie Kościoła»⁹. Jak zauważa G. Ravasi inicjatywa ta pragnie „dopomóc wszystkim w wyjściu ze zubożonego pojmowania faktu wiary i zrozumieniu, że teologia ma wartość naukową i status poznawczy”¹⁰.

Podkreśla się również, że dialog wierzących z niewierzącymi jest także bardzo korzystny dla wierzących i może wpływać na pogłębienie ich wiary. Jak to ujmuje P. Artemiuk: „Niewykluczone, że także dla nas «dziedziniec pogan» może być miejscem, gdzie i my moglibyśmy głębiej odkryć Chrystusa i spotkać się z Nim – i to właśnie w tych drugich”¹¹.

Przedmiot dialogu na „dziedzińcu pogan”

Oprócz celu, jaki stawia przed sobą „dziedziniec pogan”, ważna jest również problematyka spotkań i dialogu wierzących z niewierzącymi. Z założenia dylematy moralne, żywo dyskutowane w mediach, nie stanowią pierwszorzędного przedmiotu dialogu, choć jest dla nich przeznaczony miejsce, ale na dalszych etapach dyskusji. Chodzi raczej o kwestie elementarne, takie jak sens życia, dobro i zło, rola miłości, sens cierpienia, prawa człowieka, sprawiedliwość itp.¹² Podkreśla to Benedykt XVI pisząc: „Wiele osób obecnie przyznaje, że nie należy do jakiejś religii, ale chcą oni nowego świata, wolnego, sprawiedliwszego i bardziej solidarnego, bardziej pokojowego i radośniejszego”¹³.

Fundamentalną kwestią, na którą zwraca uwagę G. Ravasi, jest tutaj „kompleksowa wizja człowieka”, w której wymiar duchowy i religijny zajmuje poczesne miejsce. Benedykt XVI zwracając się do uczestników spotkania zorganizowanego w ramach „dziedzińca pogan” w Paryżu w 2012 roku powiedział: „Niewierzący, chcecie zapytać wierzących, zwłaszcza wymagając od nich świadectwa życia, zgodnego z tym

⁸ C. Migliore: *Orędzie ewangeliczne Benedykta XVI. Na co chce zwrócić uwagę Benedykt XVI współczesnemu katolikowi*. [online] [dostęp: 06.06.2012]. Dostępny w Internecie: www.deon.pl/religia/kosciol-i-swiat/z-zycia-kosciola/art,8507,abp-migliore-o-papieskim-dziedzincu-pogan.html.

⁹ T. Halfk: *Teatr dla aniołów*, op. cit., s. 138-139; P. Artemiuk: *Tomáša Halfka myśli o Kościele*, op. cit., s. 26.

¹⁰ *W Watykanie powstaje „Dziedziniec pogan”*. [online] [dostęp: 05.06.2012]. Dostępny w Internecie: www.frona.pl/news/czytaj/tytul/dziedziniec_pogan_w_watykanie.

¹¹ P. Artemiuk: *Tomáša Halfka myśli o Kościele*, op. cit., s. 32.

¹² A. Sporniak: *Rozmowa pozorowana*. [online] [dostęp: 05.06.2012]. Dostępny w Internecie: www.tygodnik.onet.pl/1,70400,druk.html; Podobne opinie wyrażane są w stosunku do dialogu międzyreligijnego por. M. Müller, J. Majewski: *Trudna droga Ratzingera*. „Tygodnik Powszechny” nr 44 (2011), s. 18-19.

¹³ *Benedykt XVI o laickości i „Dziedzińcu pogan”*. [online] [dostęp: 06.06.2012]. Dostępny w Internecie: www.deon.pl/religia/kosciol-i-swiat/z-zycia-kosciola/art,5085,benedykt-xvi-o-laickosci-i-dziedzincu-pogan.html.

co wyznają, i odrzucając wszelkie wypaczenia religii, które czyniłyby ją niehumanitarną. Wierzący, chcielibyście powiedzieć swym przyjaciołom, że ten skarb, który jest w was zasługuje na to, by się nim dzielić, na refleksję. Pytanie o Boga nie jest zagrożeniem dla społeczeństwa, nie zagraża życiu ludzkiemu! Pytanie o Boga nie może być nieobecne między wielkimi pytaniami naszych czasów¹⁴.

Analizując powyższe wypowiedzi, wydaje się, że najlepszą płaszczyzną dialogu wierzących z niewierzącymi są trzy transcendentalia: prawda, dobro i piękno. Są one uniwersalnymi, ogólnoludzkimi wartościami i każdy człowiek ich poszukuje, bez względu na to, w co wierzy lub nie wierzy. Na oficjalnym portalu „dziedzińca pogan” kategorii dyskutowanych tematów skupiają się przede wszystkim na sztuce, filmie, filozofii, sprawiedliwości, literaturze¹⁵.

a) Prawda jako przedmiot dyskusji wierzących i niewierzących

W dialogu wierzących z niewierzącymi podstawową kwestią jest obiektywna prawda o świecie i człowieku¹⁶, a szczególnie zagadnienia powstania i istnienia świata oraz człowieka, a także jego wewnętrzny świat, struktura bytu, jego pragnienia i dążenia¹⁷. Można i powinno się zatem dyskutować z niewierzącymi na tematy filozoficzne. Dobrym przedmiotem takiej dyskusji wydają się kwestie podejmowane przez filozofię Boga, w tym tzw. drogi św. Tomasza. Ważne są również kwestie antropologiczne, odwołujące się do świata wewnętrznych ludzkich przeżyć, a szczególnie powszechne dla ogółu ludzi silne pragnienie poczucia sensu życia i bycia szczęśliwym¹⁸. Ważny obszar dialogu z niewierzącymi może zajmować również refleksja nad złem i cierpieniem istniejącym w świecie. Często jawią się one jako zagrożenie dla szczęścia, a ich dotkliwy brak staje się często silnym katalizatorem pytań o sens życia¹⁹. Jak pisze J. Szymik, każdy człowiek pragnie, by „ostatecznie jego miłość, cierpienie, życie w swej najbardziej podstawowej i istotnej strukturze służyło komuś/czemuś; by jego pot, krew i łzy nie płynęły nadaremnie”²⁰. Wśród dyskutowanych zagadnień ważne mogą okazać się także fenomen sumienia i uniwersalne prawdy moralne²¹.

b) Dobro wspólną wartością

Już papież Paweł VI pisał w kontekście preewangelizacji: „Oto widzimy jakiegoś chrześcijanina albo grupę chrześcijan, którzy pośród społeczności ludzkiej, w której żyją, okazują, że umieją innych rozumieć i przyjąć, dzielą razem z innymi dole i los

¹⁴ Tamże.

¹⁵ www.cortiledegentili.com

¹⁶ M. Zając: *Otworzyć dziedziniec pogan*. „Więź” 53 (2010), nr 4, s. 35.

¹⁷ Por. N. Eterović. Synod biskupów. XIII zwyczajne zgromadzenie ogólne: *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej*, op. cit., nr 5.

¹⁸ Zob. K. Tarnowski: *Człowiek i transcendencja*. Kraków 1995, s. 34.

¹⁹ P. Mąkosa: *Preewangelizacja pierwszym i koniecznym etapem formacji chrześcijańskiej*. „Katecheta” 54 (2010), nr 7-8, s. 30.

²⁰ J. Szymik: *Traktat o Bogu Jedynym [w:] Dogmatyka*. T. 3. Red. E. Adamiak, A. Czaja, J. Majewski. Warszawa 2006, s. 84-85.

²¹ J. Tupikowski: *Filozofia Boga. Studium metafizyczno-historyczne*. Kraków 2002, s. 58.

życia, solidaryzują się ze wszystkimi, co zmierzają do pielęgnowania tego, co szlachetne i dobre”²².

Ważną płaszczyzną dialogu prowadzonego także na „dziedzińcu pogan” jest dobro, rozumiane jako kategoria uniwersalna i bardzo szeroko, najczęściej jednak jako pomoc potrzebującym. Potwierdza to Benedykt XVI, który w odniesieniu do wzajemnych relacji wierzących i niewierzących pisze: „Pierwszy krok, pierwsza rzecz, jaką wspólnie możemy uczynić, to poszanowanie, pomoc i uмиłowanie każdej istoty ludzkiej”²³. W przemówieniu skierowanym do uczestników „dziedzińca pogan” w Paryżu w 2012 roku również prosił, aby nie zapominać „o tych, którzy żyją w ubóstwie lub samotności, tych, którzy cierpią z powodu bezrobocia, przeżywają chorobę lub czują się wyobcowani ze społeczeństwa”²⁴. W odniesieniu do kwestii szczegółowych chodzi tutaj przede wszystkim o troskę o pokój, sprawiedliwość społeczną i solidarność z potrzebującymi, a w wymiarze praktycznym o działalność humanitarną czy charytatywną²⁵.

c) Piękno i transcendencja

Kolejną wartością uniwersalną, która stanowi przestrzeń dialogu wierzących z niewierzącymi, jest piękno, a szczególnie duży potencjał w tym względzie posiada sztuka²⁶. Na temat roli piękna dla każdego człowieka wypowiedzieli się już Ojcowie Soboru Watykańskiego II w przesłaniu skierowanym do artystów: „Świat, w którym żyjemy, potrzebuje piękna, aby nie pogрузić się w rozpacz. Piękno podobnie jak prawda budzi radość w ludzkich sercach i jest cennym owocem, który trwa mimo upływu czasu, tworzy więź między pokoleniami i łączy je w jednomyślnym podziwie!”²⁷ Szczególny walor sztuki dostrzegł także papież Benedykt XVI, podkreślając jej znaczenie dla ludzi uprzedzonych do Kościoła²⁸.

Uprzywilejowaną pozycję w tym względzie posiada muzyka oraz tzw. sztuki wizualne, zwłaszcza malarstwo. „Dzieje się tak dlatego, iż dzisiejsza cywilizacja, będąca cywilizacją obrazu, posługuje się językiem ikonycznym i w ten sposób angażuje i rozwija wyobraźnię”²⁹. Na „dziedzińcu pogan” warto zatem spotkać się z dziełami mistrzów i prowadzić dialog na ich temat, a szczególnie na temat wartości, jakie za sobą niosą.

²² Paweł VI: *Adhortacja Apostolska o ewangelizacji w świecie współczesnym „Evangelii nuntiandi”* [w:] *W kręgu Dobrej Nowiny*. Red. J. Szłaga. Lublin 1984, nr 21.

²³ Benedykt XVI o laickości i „Dziedzińcu pogan”, op. cit.

²⁴ P. Mąkosza: *Preewangelizacja pierwszym i koniecznym etapem formacji chrześcijańskiej*, op. cit., s. 29-30.

²⁵ Por. W. Przygoda: *Posługa charytatywna Kościoła w Polsce*. Lublin 2004, s. 104-106.

²⁶ Por. J. M. Galván: *L'Arte come via di evangelizzazione* [w:] *Fermenti nella teologia alle soglie del terzo millennio*. Red. H. Fitte. Città del Vaticano 1998, s. 294-303.

²⁷ Sobór Watykański II: *Przesłanie do artystów* (8 grudnia 1965). AAS 58:1966, s. 12-13.

²⁸ Benedykt XVI: *Synteza Ewangelii i kultury* (przemówienie do pracowników Muzeów Watykańskich, 23 listopada 2006). „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie) 28 (2007), nr 3, s. 22.

²⁹ P. Mąkosza: *Preewangelizacja pierwszym i koniecznym etapem formacji chrześcijańskiej*, op. cit., s. 31.

Mimo tego, iż „dziedziniec pogan” nie zakłada celu ewangelizacyjnego, kontakt z pięknem, z natury rzeczy, musi zachwycać i budzić nieuniknioną tęsknotę za transcendencją³⁰. Właściwie wszystko to, czego człowiek może doświadczyć w przeżyciu piękna, jest nierozdzielnie związane z transcendencją³¹. Podkreśla to również Benedykt XVI, mówiąc: „Drodzy młodzi niewierzący, otwórzcie wasze serca na teksty święte, pozwólcie, aby piękno śpiewów otworzyło was na pytania, a jeśli chcecie, pozwólcie, aby ku Nieznanemu Bogu wzniosły się drążące was uczucia”³². Chodzi tutaj więc także o jakiś, jeszcze nieokreślony, kontakt z Bogiem, o jakąś formę modlitwy, która może skłonić do bardziej zdecydowanych i ukierunkowanych poszukiwań Boga³³. Faktem jest zresztą to, że w historii wielu ludzi odnalazło swoją drogę do wiary właśnie poprzez sztukę wizualną i muzykę³⁴.

Dialog wierzących z niewierzącymi na temat prawdy, dobra i piękna wydaje się nie tylko możliwy, ale i konieczny. Warto jednak przytoczyć słowa kard. Ravasio, który stoi na stanowisku, że dialog taki „zakłada konfrontację argumentów związanych z własną tożsamością każdego, bez ogólnikowego synkretyzmu czy poszukiwania zgody”³⁵. Chodzi zatem o wzajemnie poszanowanie poglądów i niedążenie za wszelką cenę do kompromisów. A jeśli określone argumenty czy doświadczenia skierują myśli do Boga lub doprowadzą do wiary, musi się to dokonywać w absolutnej wolności i nie jest jednym z bezpośrednich założeń „dziedzińca pogan”. Tym różni się on zasadniczo od preewangelizacji, która podejmowana jest świadomie w celu uwrażliwienia na transcendencję i w ten sposób otwarcia na słuchanie i przyjęcie Ewangelii. Jest ona pierwszym z wielu etapów formacji chrześcijańskiej³⁶.

Internet przestrzenią dla „dziedzińca pogan”

W ramach „dziedzińca pogan” odbywają się liczne spotkania, sympozja i konferencje organizowane przede wszystkim przez Papieską Radę do spraw Kultury. Są to niezwykle cenne inicjatywy polegające na wzajemnym spotkaniu osób wierzących i niewierzących oraz dyskusji na wspólne tematy. Ojciec Święty Benedykt XVI w orędziu Światowy Dzień Społecznego Przekazu w 2010 roku wskazał jednak także na Internet jako na przestrzeń, w której może dochodzić do spotkań określanych jako

³⁰ E. Zaros: *Preparatio evangelica. Preewangelizacja poprzez sztukę – na przykładzie kontemplacji obrazu Vermeera „Dziewczyna z wagą”* [w:] *Katecheza ewangelizacyjna. Poszukiwania koncepcji*. Lublin 2010, s. 325.

³¹ Zob. R. Chałupniak: *Sztuka na katechezie. Korelacja lekcji religii z wychowaniem plastycznym*. „Katecheta” 47 (2003), nr 7-8, s. 127-133; W. Pośpiech: *Muzyka na katechezie. Korelacja lekcji religii z wychowaniem muzycznym*. „Katecheta” 47 (2003), nr 7-8, s. 133-136.

³² Benedykt XVI o laickości i „Dziedzińcu pogan”, op. cit.

³³ Tamże.

³⁴ Piękno i transcendencja były tematem edycji „dziedzińca pogan”, który odbył się w 2012 w Barcelonie.

³⁵ KAI: *Powstaje fundacja „Dziedziniec pogan”*. [online] [dostęp: 05.06.2012]. Dostępny w Internecie: www.info.wiara.pl/doc/557906.Powstaje-fundacja-Dziedziniec-pogan.

³⁶ P. Mąkosa: *Preewangelizacja pierwszym i koniecznym etapem formacji chrześcijańskiej*, op. cit., s. 25-34.

„dziedziniec pogan”³⁷. Wydaje się, że wszystkie omówione wyżej obszary dyskusji tj. prawda, dobro i piękno mogą być dyskutowane w Internecie. Wśród różnych form tego dialogu można wymienić strony internetowe, fora, blogi czy też komunikatory umożliwiające wysyłanie wiadomości tekstowych, jak również rozmowy telefoniczne i wideokonferencje³⁸. Nie można jednak zapominać, że nic nie zastąpi fizycznego spotkania osób i tę formę „dziedziniec pogan” należy uznać za podstawową.

„Dziedziniec pogan” jest bardzo cenną inicjatywą Kościoła umożliwiającą spotkanie i dialog z ludźmi niewierzącymi. Umożliwia on wzajemne poznanie i wymianę opinii na różne, uniwersalne problemy, które można skategoryzować jako prawda, dobro i piękno. Przewycięża to także pokusę izolacjonizmu i otwiera na ludzi inaczej myślących i mających inną hierarchię wartości. Wydaje się jednak, że głównym problemem „dziedziniec pogan” jest to, że jest on adresowany do tych, którzy już szukają jakiegoś duchowego wymiaru życia, choć nie utożsamiają go jeszcze z Bogiem. Coraz częściej jednak ludzie stają się obojętni na ten wymiar egzystencji i w konsekwencji nie są otwarci na żaden rodzaj duchowości czy nawet refleksji nad nią. Zdaniem G. Ravasiego większym problemem niż ateizm jest obojętność³⁹. Konieczne wydaje się zatem poszukiwanie dróg dotarcia także do tych ludzi.

³⁷ Benedykt XVI.: *Kapłan i duszpasterstwo w cyfrowym świecie: nowe media w służbie Słowa*. Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu 2010 (24 stycznia 2010). AAS 102 (2010), s. 117.

³⁸ Na temat stanowiska Kościoła wobec Internetu zob. Papiaska Rada do spraw Środków Społecznego Przekazu: *Kościół a Internet* (22.02.2002). Watykan 2002.

³⁹ T. Jaklewicz: *Pierwszy Dziedziniec Pogan*. [online] [dostęp: 05.06.2012]. Dostępny w Internecie: www.gosc.pl/doc/832402.Pierwszy-Dziedziniec-Pogan.

„Courtyard of the Gentiles” as space of meeting and dialogue believers and non-believers

S u m m a r y

„Courtyard of the Gentiles” is a new initiative of the Catholic Church leading to the encounter and dialogue believers and non-believers. The name and assumptions of „Courtyard of the Gentiles” refers to the part of the Temple of Jerusalem dedicated to people who were not Jews, but wanted to know the one God. Today’s „court of the Gentiles” enables mutual understanding and exchange opinions on various universal problems that can be categorized as truth, goodness and beauty. Overcomes also the temptation of isolationism and open to people who think differently and have different hierarchy of values.

Key words: Courtyard of the Gentiles; dialogue with non-believers; atheism, faith

Słowa kluczowe: dziedziniec pogan, dialog z niewierzącymi, ateizm, wiara